

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens november (CSN) beslut den 17 november 2022

Saken

Omställningsstudiestöd; Fråga om etableringsvillkor

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om omställningsstudiestöd för sjuksköterskeprogrammet vid ett universitet under tiden den 2 januari – den 30 december 2023.

CSN begärde kompletterade uppgifter från NN med frågan om hon uppfyller fler än de 56 månader av kravet på 96 månader som CSN funnit vid uppgiftslämnande från Skatteverket.

NN kompletterade ärendet med uppgifter från Försäkringskassan och från arbetsgivare. Av uppgifterna framgick att 24 månader från Försäkringskassan kan räknas med samt två månader med arbetat tid, vilket blir ytterligare totalt 26 månader.

CSN avslog ansökan med bland annat följande motivering. Enligt de uppgifter CSN har tillgång till bedömer CSN att NN bara har uppfyllt villkoret om tillräcklig etablering på arbetsmarknaden under 82 månader under de senaste 14 åren. De 14 åren räknas i hennes fall från dagen innan ansökan kom in till CSN. För att få omställningsstudiestöd måste hon ha arbetat i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad under minst 96 månader de senaste 14 åren för att anses vara etablerad på arbetsmarknaden. Det är också tillräckligt om hon haft

arbetsinkomster om minst 25 procent av inkomstbelopp per månad, eller i vissa fall minst tre inkomstbelopp per år. Vissa typer av ersättningar kan jämföras med arbete men får då räknas med i högst 24 månader. I NN:s ärende har CSN räknat med ersättningar som kan jämföras med arbete under 24 månader. Enligt de uppgifter CSN har tillgång till har hon arbetat i tillräcklig omfattning, haft tillräckliga arbetsinkomster eller annan ersättning under färre än 96 månader de senaste 14 åren. NN har därför inte rätt till omställningsstudiestöd.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Hon kom till Sverige 2010 och började arbeta i december 2014 fram tills nu utan att vara arbetslös men hon har även varit mammaledig och studerat till undersköterska, vilket var ett krav för att behålla arbetet. Om hon räknar december 2014 – december 2022 så har hon arbetat 96 månader.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. CSN bifogade även ett yttrande och anförde bland annat följande. Arbetet ska ha varit personens huvudsyssla under kvalificeringstiden men viss annan ersättning ska jämföras med arbete. En person som studerar bör inte kunna uppfylla arbetsvillkoret vid sidan av studierna och på så sätt uppfylla etableringsvillkoret tidigare än avsett. För att månaden ska kunna räknas får den studerande därför inte ha haft studiemedel eller studiestartsstöd under kvalificeringstiden, eller omställningsstudiestöd under mer än halva månaden. I bedömningen har CSN bland annat räknat med att NN för etableringsvillkoret haft giltig ersättning från Försäkringskassan i form av föräldrapenning i 24 månader vilken är den maximala tiden som föräldrapenning får jämföras med arbete. NN har enligt de uppgifter CSN har tillgång till arbetat i tillräcklig omfattning, haft tillräckliga arbetsinkomster eller annan ersättning under färre än 96 månader de senaste 14 åren. CSN anser därför att överklagandet ska avslås.

NN har beretts tillfälle att komma in med synpunkter på CSN:s yttrande och hon lämnade därefter in synpunkter och anförde i huvudsak följande. Hon kom till Sverige 2010 och började studera svenska och övriga ämnen. Hon har arbetat sedan 2014 och fram tills nu men under perioden studerade hon till undersköterska för att kunna behålla sitt arbete. Detta har påverkat hennes arbetstimmar under de senaste åtta åren. Hon kommer inte upp till 96 månader men med hennes bakgrund bör hon få undantag från 96 månader.

CSN lämnade därefter in, efter begäran från Överklagandenämnden, ett tilläggsyttrande av vilket bland annat följande framgår. I det aktuella ärendet är frågan om NN uppfyller villkoret om tillräcklig etablering på arbetsmarknaden i minst 96 månader under de senaste 14 åren. Enligt uppgifter inhämtade från Skatteverket bedömer CSN att NN uppfyller villkoret för etablering i 56 månader, då hon visat att hon under dessa månader och år har haft tillräcklig inkomst från förvärvsarbete. NN har genom att inkomma med flertalet anställningsavtal, anställningsbevis och tjänstgöringsintyg från bland annat Hallstahammars kommun, Attendo och Västerås stad enligt CSN:s bedömning visat att hon arbetat i genomsnitt 16 timmar per vecka under sju kalendermånader under kvalificeringstiden; januari – mars 2018, juli – augusti 2015 samt november – december 2015. NN har genom uppgifter från

Försäkringskassan enligt CSN:s bedömning visat att hon har haft föräldrapenningförmåner samt graviditetspenning under 28 månader; januari – maj 2019, april 2018 (graviditetspenning), maj – december 2018, januari – november 2014 samt oktober – december 2013. Av dessa 28 månader kan CSN jämställa högst 24 månader med förvärvsarbete vid prövning av etableringsvillkoret. Mot bakgrund av uppgifterna ovan anser CSN att NN visat att hon uppfyller etableringsvillkoret under totalt 87 månader (56 månader genom inkomst, sju månader genom arbetad tid och 24 månader med andra ersättningar som kan jämföras med förvärvsarbete) under de senaste 14 åren. Eftersom hon inte på befintligt underlag visat att hon arbetat i tillräcklig omfattning, haft tillräckliga inkomster från förvärvsarbete eller annan ersättning som kan jämföras med förvärvsarbete i Sverige eller från ett land inom EES, Förenade kungariket eller Schweiz under minst 96 månader under de senaste 14 åren, anser CSN att hon inte uppfyller kravet på tillräcklig etablering på arbetsmarknaden. Bestämmelserna medger inga möjligheter till undantag från kravet om 96 månader under de senaste 14 åren. CSN bedömer därför att NN mot denna bakgrund inte har rätt till omställningsstudiestöd och att överklagandet bör avslås.

NN har beretts tillfälle att komma in med synpunkter på CSN:s senaste yttrande men hon har inte hörts av.

Av handlingarna i ärendet framgår att NN har varit beviljad studiemedel under vårterminen 2011 – del av höstterminen 2012, vårterminen 2015 och vår- och höstterminen 2022.

Författningsbestämmelser

Av 6 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande.

Omställningsstudiestöd får lämnas till en studerande som

1. har förvärvsarbetat i Sverige i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad i

a) sammanlagt minst 96 månader inom en ramtid om 14 år som kan beräknas tidigast från och med det kalenderår då han eller hon fyllde 19 år, och

b) sammanlagt minst 12 månader inom en ramtid om 24 månader, eller

2. Under kvalificeringstiderna som anges i 1 a och 1 b har haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete.

Med ramtid enligt första stycket avses de 14 år respektive 24 månader som närmast har föregått den dag ansökan om omställningsstudiestöd kom in till Centrala studiestödsnämnden. Om studierna har påbörjats före den dag ansökan kom in beräknas ramtiden i stället från och med dagen före studiestarten. För att förvärvsarbetet i första stycket 1 a ska få räknas ska det ha varit den studerandes huvudsyssla under kvalificeringstiden. Förvärvsarbete i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz får tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige.

Av 6 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd framgår att vid prövning av villkoren i 6 § första stycket 1 a och tredje stycket lagen om omställningsstudiestöd får tid då den studerande har fått föräldrapenningförmåner,

graviditetspenning, närståendepenning, rehabiliteringspenning, sjukpenning och smittbärrpenning enligt socialförsäkringsbalken samt dagersättning och dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt jämställas med förvärvsarbete under sammanlagt högst 24 månader. Detsamma gäller tid med motsvarande ersättningar i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz.

Av 8 § samma förordning framgår följande. Med inkomst av förvärvsarbete enligt 6 § första stycket 2 lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd avses arbetsinkomster enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229). Inkomster under en kalendermånad om minst 25 procent av det inkomstbasbelopp som gäller under det år inkomsterna intjänats motsvarar arbete under en månad. Om det för ett kalenderår inte finns uppgifter om den sökande enligt 26 kap. 19 a och 19 b §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) i arbetsgivardeklarationer, ska i stället en inkomst om minst tre inkomstbasbelopp under kalenderåret motsvara arbete under tolv månader. Inkomster från förvärvsarbete inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), med undantag för Sverige, i Förenade kungariket och i Schweiz som motsvarar arbetsinkomster enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen får tillgodoräknas som inkomst i Sverige.

Av 9 § samma förordning framgår följande. För att förvärvsarbete ska anses ha varit den studerandes huvudsyssla under en kalendermånad enligt 6 § tredje stycket lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd får den studerande inte under samma tid ha tagit emot studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, eller under mer än halva månaden ha tagit emot omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd.

Nämndens bedömning

Frågan i ärendet är om NN uppfyller villkoret om tillräcklig etablering på arbetsmarknaden i minst 96 månader under de senaste 14 åren.

Av förarbetena till 6 § till lagen om omställningsstudiestöd (prop. 2021/22:176 s. 179 framgår bland annat följande.

” Omställningsstudiestödet bör kunna lämnas till den som behöver ställa om eller vidareutbilda sig under arbetslivet. Den som arbetar ska kunna studera på en utbildning som leder till att den studerandes kompetens uppdateras och kompletteras och ger den studerande en starkare ställning på arbetsmarknaden.

Omställningsstudiestödet bör därför kunna ges till den som är eller i närtid har varit etablerad på arbetsmarknaden. För att omställningsstudiestödet inte ska konkurrera med de ordinarie studiestöden behövs ett väl tilltaget krav på tid i arbetslivet. Det är också viktigt för att styra stödet bort från förstagångsstuderande.”

Överklagandenämnden konstaterar att arbetet ska ha varit den studerandes huvudsyssla under etableringstiden. För att en månad ska kunna räknas med får den studerande inte ha haft studiemedel eller studiestartsstöd under kalendermånaden. I

ärendet har framkommit att NN kom till Sverige under år 2010 samt att hon började arbeta 2014 men att hon även har uppburit ersättning från Försäkringskassan och studerat. Annat har inte framkommit än att NN uppfyller etableringsvillkoret endast under totalt 87 månader under de senaste 14 åren varav 56 månader genom inkomst, sju månader genom arbetad tid och 24 månader med andra ersättningar som kan jämföras med förvärvsarbete.

Överklagandenämnden konstaterar därmed att NN, på befintligt underlag, inte visat att hon arbetat i tillräcklig omfattning, haft tillräckliga inkomster från förvärvsarbete eller annan ersättning som kan jämföras med förvärvsarbete i Sverige eller från ett land inom EES, Förenade kungariket eller Schweiz under minst 96 månader under de senaste 14 åren. NN uppfyller således inte etableringsvillkoret och har därmed inte rätt till omställningsstudiestöd. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Dalman

Ulrika Hellgren

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef samt ledamöterna Colin Andersson, Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin och Helena Söderberg.

Föredragande: Ulrika Hellgren

Kopia till CSN och CSN:s Rättsavdelning
Kopia till Utbildningsdepartementet